

Initiatiefvoorstel 15/19

Voor elke Brabander een boom

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 11 februari 2019

PS-vergadering :

Onderwerp:

Voor elke Brabander een boom

Initiatiefvoorstel van Partij voor de Dieren over bomen in Brabant

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

In onze provincie verdwijnen meer bomen dan er worden geplant en dat is onwenselijk om meerdere redenen: Bomen hebben een rechtstreekse relatie met volksgezondheid en luchtkwaliteit. Bomen hebben een positief effect op luchtkwaliteit doordat ze schadelijk stoffen afvangen. Bomen dragen bij aan natuurbeleving, en natuurbeleving heeft een positief effect op gezondheid, de mate van lichaamsbeweging en ons geluksgevoel. Het draagvlak voor natuur en de wens om zelf iets aan natuurbescherming te doen is bij de Brabantse burger slinkende en de achterban van natuurorganisaties is aan het vergrijzen. Met dit voorstel vergroten we het aantal bomen, en dus de voordelen van bomen, en betrokkenheid van het aantal mensen met een (beschermers)hart voor natuur in Brabant.

Het voorstel

1. Voor elke huidige inwoner van de provincie Noord-Brabant een boom te (doen) planten.
2. Voor elke nieuwgeboren inwoner van de provincie Noord-Brabant een boom te (doen) planten.
3. Vanuit provinciaal budget voor bomen beschikbaar te stellen.
4. De Brabantse gemeenten verzoeken de bomen ruimtelijk in te passen.
5. Voor 'Voor iedere Brabander een boom' eenmalig € 21.8 miljoen te reserveren.
6. Jaarlijks voor 'Voor iedere Brabander een boom' € 205.878 te reserveren.

Aanleiding

Wereldwijd neemt ieder jaar het aantal bomen met 15 miljard bomen af.¹ Sinds 2013 verdwijnt er jaarlijks per saldo 1350 hectare bos in Nederland.² Ook in Noord-Brabant worden veel bomen gekapt. Het aantal hectare Brabants bosareaal is geslonken van 77.105 in 2013 naar 74.641 in 2017.

¹ <https://www.bnr.nl/nieuws/10025481/162-miljoen-zoveel-bomen-telt-nederland>

² <https://www.volkskrant.nl/economie/aantal-hectare-bos-neemt-sterk-af-en-dat-is-grotendeels-te-wijten-aan-boeren-die-bomen-op-hun-land-kappen~b3dee5577/>

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn bevoegd om te beslissen over het voorstel.

Doel

Het doel van dit voorstel is het vergroten van het aantal bomen in Brabant, terwijl tegelijkertijd de maatschappelijke betrokkenheid van kinderen en volwassenen bij het natuurbeleid wordt versterkt.

Door voor elke Brabander een boom te planten en elke nieuwgeboren Brabander een boom te schenken, maken we Brabant weer rijk aan bomen. Mensen worden betrokken doordat ze een uitnodiging krijgen voor een plantmoment en planten dan de bomen zoveel mogelijk zelf. Gedacht kan worden aan een jaarlijks plantmoment waarbij bomen worden geplant; een boom voor elke Brabander.

Er wordt voor het plantmoment zoveel mogelijk aangesloten bij gemeentelijke boomplantdagen of de Nationale boomfeestdag. Door de geplante bomen een lange termijn-bescherming te geven kunnen mensen hun boom jaar in, jaar uit zien groeien en telt onze provincie uiteindelijk meer tot wasdom gekomen bomen en bossen. Een prachtige en noodzakelijke aanvulling op ons bestaand natuurbeleid!

Argumenten

Bomen als impuls voor Brabantse economie

Dit voorstel betekent een economische impuls voor de Brabantse bomenteler, want er worden circa 2,5 miljoen extra bomen aangekocht in een relatief korte tijd. Voor iedere Brabander een boom! Bovendien verbeteren bomen het landschappelijk aanzicht van Brabant, wat een positief effect heeft op de leefbaarheid en daarmee ook op het vestigingsklimaat in Brabant.

Bomen helpen Brabant

Bomen hebben een positief effect op de luchtkwaliteit omdat ze gassen zoals stikstofdioxide en ozon via het blad uit de lucht opnemen en fijnstof afvangen. Bomen die tot wasdom zijn gekomen halen koolstofdioxide uit de lucht en zetten dit om in zuurstof. Bomen zijn ook belangrijk als leefgebied en broedplaats voor vogels. Een aantal soorten vogels gebruikt een broedplaats meerdere jaren achter elkaar, kolonievogels komen bijvoorbeeld vaak jaarlijks terug op dezelfde locatie. Bos is het natuurlijke eindstadium van natuurlijke ontwikkeling op deze breedtegraad. Bos is onderhoudsvriendelijk – bos redt zich prima zonder de mens – en heeft in principe geen onderhoud.

Groeiend tekort aan tot wasdom gekomen bomen in Brabant

Onderzoek van de Universiteit van Wageningen wijst uit dat het hectare bosareaal in de provincie Noord-Brabant is teruggelopen van 77.105 in 2013 naar 74.641 in 2017.³

Dit heeft tot gevolg dat er minder gassen uit de lucht worden opgenomen en dat leefgebieden voor vogels, maar ook voor andere dieren verdwijnen.

Een belangrijke oorzaak voor de ontbossing is het aflopen van subsidieregelingen voor boeren die bomen planten. Vanaf circa 2013 lopen deze subsidieregelingen af en gaan veel boeren over tot de kap van hun bomen. Veel zogenoemde productiebossen, en dus tot wasdom gekomen bomen, verdwijnen om deze reden.

³ <http://edepot.wur.nl/423687>

Een tweede belangrijke oorzaak voor de afname van het bosoppervlak is de politieke keuze van natuurbeheerders om bosgebied om te vormen in andere natuur, zoals zandverstuivingen en heidecorridors. In beide gevallen is er geen sprake van een herplantplicht, waardoor er per saldo meer bomen verdwijnen dan erbij komen.

Een derde belangrijke oorzaak is het afschaffen van de kapvergunning door gemeenten om geld en tijd te besparen, zoals bijvoorbeeld in de gemeente Oosterhout het geval is.⁴ Hierdoor wordt de drempel voor particulieren om bomen te vellen, kleiner en komt ook hier geen boom op een andere plaats terug.

Om al deze redenen is het nodig dat de provincie actie onderneemt, en samen met de gemeenten ervoor zorgt dat het aantal bomen in Noord-Brabant weer groeit in plaats van krimpt. De provincie en gemeenten zijn immers ook gedeeltelijk verantwoordelijk voor het verdwijnen van de bomen.

Verbreden van draagvlak voor natuur

Uit een draagvlakmeting van de Universiteit Wageningen uit 2013 blijkt dat mensen de aanleg van nieuwe natuur minder belangrijk zijn gaan vinden ten opzichte van 2006 (van 77% naar 66%).⁵ Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat Nederlanders vooral betrokken zijn bij natuur als gebruiker, en veel minder als beschermer en beslisser. Wanneer mensen (desgewenst) deelnemen aan een activiteit zoals het planten van een boom, raken ze in een actieve rol op een andere manier betrokken bij natuur.

De achterban van natuurorganisaties in Nederland is bovendien sterk aan het vergrijzen en de ledenaantallen vertonen de laatste jaren een stabiliserende of zelfs dalende trend.⁶ Hieruit blijkt een afname van de betrokkenheid bij natuur van volwassenen onder de leeftijd van 65 jaar. In het Klimaatakkoord staat dat meer aanplant van bomen voor meer CO₂-vastlegging moet zorgen. Met het voorstel 'Voor elke Brabander een boom' wordt het gat tussen kinderen en ouderen deels opgevuld.

Natuureducatie en betrokkenheid Brabanders

Met het voorliggende voorstel investeren we in een maatregel die de betrokkenheid van Brabanders in de rol van beschermer en beslisser kan vergroten. Doordat mensen een 'persoonlijke boom krijgen', leren oude en jonge Brabanders automatisch iets over bomen en bomen planten, wat kan leiden tot een gevoel van verbinding met als gevolg meer maatschappelijk draagvlak voor ons natuurbeleid en meer bereidheid tot het aannemen van actieve rol als beschermer. Door zelf bomen te planten wordt de betrokkenheid van inwoners van Brabant bij het natuurbeleid verder vergroot.

Ondersteuning gemeenten in groene golf

Natuur is van ons allemaal. Natuurbeleving moet voor een ieder beschikbaar zijn. Dat er behoefte is aan meer bomen, blijkt uit het project 'Ieder kind een boom' van Stichting Nationale Boomfeestdag. Het streven is hierbij om elk kind in zijn of haar basisschooltijd een eigen boom te laten planten en richt zich op kinderen van groep 6 (9 en 10 jaar).

Inmiddels hebben meer dan 50 Nederlandse gemeenten de 'Intentieverklaring 'One Tree Per Child - ieder kind een boom' ondertekend. Hieruit blijkt dat gemeenten in principe bereid zijn om medewerking te verlenen aan het planten van bomen buiten de kaders van het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

⁴ <https://www.bndestem.nl/oosterhout/particulieren-in-oosterhout-mogen-bomen-in-eigen-tuin-gewoon-kappen~ab799676/>

⁵ <http://edepot.wur.nl/333627>

⁶ (Compendium voor de Leefomgeving, indicator 1281, 2012)

Met het voorstel 'Voor elke Brabander een boom' wordt deze groene golf bij gemeenten ondersteund en verder uitgebouwd. Op deze manier wordt elke gemeente in Noord-Brabant tenminste een of meerdere hectare bomen rijker, afhankelijk van het aantal inwoners.

Bomen in beeld.

Hoe komt Brabant er over 20 jaar uit te zien? In de provincie Noord-Brabant worden volgens de bevolkingsprognose Noord-Brabant, jaarlijks tot 2040 gemiddeld 26.230 kinderen geboren; dat betekent dat er van 2019 tot 2040, 577.060 kinderen worden geboren.⁷ Onderaan tabel 1 zijn voorbeelden te vinden van het aantal inwoners, het aantal bomen en de geschatte hoeveelheid bos over 20 jaar als het initiatiefvoorstel doorgang vindt. Er van uitgaande dat voor elke Brabander een boom wordt geteeld is er over ongeveer 20 jaar 309 ha ($2.513.000 + 577.060$) 309 hectares extra aan bos.

Tabel 1. Voorbeelden van aantal hectare nieuwe bomen per gemeente

Gemeente (2019)	Aantal inwoners / Aantal bomen	Landoppervlak (km²)	Minimaal aantal ha bomen
Alphen-Chaam	10.106	93,02	1,1
Waalre	17.125	22,40	1,8
Gilze en Rijen	26.399	65,49	2,7
Etten-Leur	43.498	55,36	4,4
Helmond	91.024	53,23	9,2
Breda	183.851	126,04	18,4
Tilburg	215.946	119,18	21,6
Eindhoven	229.637	87,72	23,0
Noord-Brabant	2.513.000	4.916,49	251,3
Noord-Brabant (2040)	2.513.000/ 3.090.060	4.916,49	309,0

Kanttekeningen

Gemeenten ontvangen budget voor bomen wanneer zij grond beschikbaar stellen voor de aanplant.

De provincie Noord-Brabant stelt budget beschikbaar aan de hand van het aantal inwoners per gemeente waarvoor een boom wordt geplant. De gemeente gaat daarop over tot planologische inpassing van de te planten bomen. Dit kan zijn een perceel met bomen of in de vorm van coulissen of andere landschapselementen, en kan desgewenst aansluiten bij gemeentelijke maatregelen die het landschap versterken. Gemeenten zijn in principe vrij om zelf een locatie aan te wijzen zolang dit aansluit op onze natuursvisie.

Financiën

De aanplant van extra bomen brengt kosten met zich mee. In de berekening van de kosten van dit initiatiefvoorstel is uitgegaan van een 'worstcasescenario'. Omdat verschillende Brabantse gemeenten op eigen initiatief momenten verzorgen om bomen te planten en aansluiten bij de Nationale boomfeestdag, ligt het hieronder berekende bedrag waarschijnlijk lager.

De Brabantse gemeenten, Stichting Boomfeestdag, Staatsbosbeheer en anderen stellen jaarlijks bomen beschikbaar voor plantmomenten. Met dit voorstel ondersteunt de provincie deze momenten

⁷ <http://bevolkingsprognose.brabant.nl/hoofdstuk/geboorte-en-sterfte-brabant>

waar nodig. Ook houden we er rekening mee dat een deel van de Brabanders zal kiezen voor de aanplant van een op eigen initiatief aangekochte boom.

Mensen kunnen kiezen voor het planten van een boom als wortelgoed (kale wortel, rechtstreeks uit de volle grond). De kosten hiervan zijn rond de € 7,50. Als de voorkeur uitgaat naar een (duurdere) boom met kluit, dan is cofinanciering mogelijk tot een bedrag van € 10,-. In de berekening is uitgegaan van de gedachte dat de helft van de nieuwe bomenplanters zal kiezen voor een volledig gefinancierde boom in de vorm van wortelgoed (kosten voor de provincie a € 7,50), en de andere helft voor een wat duurdere boom met cofinanciering (kosten voor de provincie a € 10,00). Het gemiddelde van deze twee bedragen is € 8,75.

Als voor elke Brabander een boom wordt geplant zullen de initiële kosten circa (2.5 miljoen Brabanders x € 8,75) € 21.8 miljoen zijn. Daarnaast bedragen de kosten jaarlijks circa (23.529 x € 8,75) € 205.878 per jaar voor de 'aanwas' van nieuw geboren inwoners van onze provincie.⁸ Bij de aangifte van een pasgeborene wordt door de gemeente een voucher ter beschikking gesteld, met informatie over het project; het is ook mogelijk om te kiezen voor het niet planten van een boom.

Mensen kunnen er ook voor kiezen om op eigen initiatief een boom aan te kopen. In dit geval zijn er geen kosten verbonden aan het voorstel.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Planning

n.o.t.k.

Bijlagen

n.v.t.

Statenfractie Partij voor de Dieren

Marco van der Wel en Paranka Surminski

⁸ Geboortecijfers 2017, Centraal Bureau voor de Statistiek